

رهبری

اعتلای فرهنگ و هنر در کلام رهبر فرزانه انقلاب

رهبر فرزانه انقلاب، فرهنگ را شامل خصلت‌های غیر ذاتی انسان‌ها می‌داند که مربوط به تربیت آنان می‌شود. در نتیجه، فرهنگ به‌معنای عام آن دارای نقاط و شعب مختلف است که شامل علم و تحصیل و بقیه فنون یعنی ادبیات، هنر، عادات و اخلاق و سنن موجود جامعه و خصلت‌های ملی همچون آداب و رسوم حاکم بر زندگی، سنت‌های ملی، تاریخی و جغرافیایی، درک، برداشت، فهم، باورها، اعتقادات، روحیات و خلیقات فردی و اجتماعی انسان‌ها در زندگی می‌شود. در این بین در پی بیانات رهبر معظم انقلاب در نخستین روز سال ۱۴۰۲ و لزوم تحول آفرینی در ابعاد فرهنگ، به مروری بر برخی از اوامر تحول‌خواهانه ایشان می‌پردازیم.

سبک زندگی اسلامی ایرانی

«استقلال فرهنگ به اعتقاد بنده از همه اینها [انواع استقلال] مهم‌تر است. استقلال فرهنگی در این است که سبک زندگی را، سبک زندگی اسلامی – ایرانی انتخاب نکنیم… سبک زندگی از معماری، از زندگی شهری، از زیست‌انسانی، از پیوندهای اجتماعی تا همه مسائل گوناگون را شامل می‌شود. تقلید از غرب و از بیگانه در سبک زندگی، درست نقطه مقابل استقلال فرهنگ است.»

بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره) ۱۳۹۵/۰۴/۱۴

وابستگی کامل به فرهنگ ملی

«در باب فرهنگ، سیاست کلی کشور باید عبارت باشد از حفظ و پرداختن و وابستگی شدید و کامل به فرهنگ ملی، البته جزو مهم‌ترین ارکان فرهنگ ملی،اسلام است.ما مردم ایران مفتخریم که از ۱۳۵۰ سال قبل، فرهنگ، زبان، آداب، عبادات، لباس و همه‌چیزمان با اسلام آمیخته شده است. شاید هیچ ملت دیگری اینگونه با اسلام آمیخته نشد که ما شدیم. اسلام و آداب و فرهنگ اسلامی، جزو فرهنگ ملی ماست.»

بیانات در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری ۱۳۷۲/۰۵/۱۲

هنرمند باوریکرد مردهی

«ما برای قرض و محکم مواضع خودمان را بگوییم که:ای نویسنده! فیلساز!نمایشنامه‌نویس!تا اگر واقعا می‌خواهی برای این انقلاب و ما بر مردم باشی، ایدئولوژی این مردم را بفهم و با این ایدئولوژی حرکت کن و شاعر مردهی و هنرمند مردم باش. اما اینکه تو بخواهی در برج عاج خودت بنشیننی و همان ذهنیات قدیمی را مطرح کنی، از مردم جدا می‌مانی و منزوی می‌شوی و چون این حکومت، حکومتی مردهی است، وقتی کن از مردم جدا شدی، از همه جانمزوی و بیگانه خواهی شد.»

گفت‌وگو با اعضای «واحد فرهنگی روزنامه جمهوری اسلامی» ۱۳۶۰/۱۱/۲۶

هنر نیازمند انگیزه است

«مسائل هنری و فرهنگی با بخشنامه و دستور و حکم درست نمی‌شود بلکه نیازمند انگیزه است و انقلاب از هنر و هنرمند تنها یک توقع دارد و آن اینکه جامعه هنری با همان نگاه زیباشناختی هنر، به پدیده‌هایی همچون ایثار و فداکاری مردم در پیروزی انقلاب و حماسه ۸سال دفاع مقدس بنگرد و این زیبایی‌ها را با زبان هنرمندانه تبیین کند.»

دیدار با صداهای تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه ۱۳۸۰/۰۵/۰۱

مظلومیت فرهنگ

«من به ذهنم اینطور می‌رسد که ما در نظام جمهوری اسلامی، مقوله فرهنگ را قدری دست‌کم گرفته‌ایم. به‌نظر من تأثیر فرهنگ، هم به‌عنوان یک عامل اصلی و تعیین‌کننده در رفتارهای فردی و اجتماعی کشور و امتعان، هم به‌عنوان یک حامل برای تأثیرات و اثر گذاری‌های سیاسی- گرایش‌های سیاسی - مغفول‌عنه قرار گرفته و آنچنان که باید و شاید نیست. حرف‌های زده می‌شود، چیزهایی می‌گوییم، بنده خودم مطالبی را زیاد تکرار می‌کنم؛ لیکن در مقام عمل می‌بینیم که بهای آنچنانی داده نمی‌شود.»

بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی ۱۳۷۸/۰۹/۲۳

مدح هنرمندان شجاع

هنر امروز ایران، هنر مقاومت است،نه هنر تسلیم و سازش.اینگونه هنر، شرط اصلی آگاهی و زمان‌شناسی و نیز شجاعت و گستاخی در برابر تهاجم وحشیانه‌ای است که در آن از همه ابزار‌ها برای سرکوبی و به ذلت کشیدن ملت‌ما استفاده می‌شود.

پیام به «پنجمین کنگره شعر و هنر» ۱۳۶۴/۰۲/۱۵

مسئولیت سنگین اهالی فرهنگ و هنر

«هزاران چشمه جوشنده هنری را دست‌های پلید و خائن آلوده کردند… ما امروز آثار فرهنگی حرکت به‌اصطلاح هنری دوران گذشته را از نزدیک می‌بینیم. شما مسئولیت سنگینی بر دوش دارید، به‌خصوص شما هنرمندان و همه هنرمندانی که اکنون در این جمع حضور ندارند. کار بسیار دشوار است. منتها به فضل الهی یک امتیاز داریم و آن انقلاب است. امتیاز انقلاب، امتیاز عجیبی است… مثل هوای بهاری است. گل را در گلستان، در گلخانه و در اتاق می‌توان رشد داد، اما با صحرای باز قابل مقایسه نیست و با طراوت گسترده‌ای که باران بهاری بر او می‌بارد و آفتاب بر آن می‌تابد و زمین حاصلخیز آن را… با سرعت و شتاب باور می‌کند.»

سخنرانی افتتاحیه در «تالار حوزه اندیشه و هنر»، ۱۳۶۳/۱۲/۱۵

فرهنگ

عکس همپوشانی فلورسناطیلماسی

گره‌گشایی از فرهنگ

اولویت‌های حوزه فرهنگ در گفت‌وگو با نمایندگان مجلس و مدیران فرهنگی و هنری

اولویت‌ها قرار بدهند. ایشان عنوان داشته‌اند

که از استقلال سیاسی و استقلال اقتصادی بالاتر، «استقلال فرهنگی» است؛ یعنی فرهنگ استقلال، اعتقاد و ایمان به استقلال. مهم این است که با هر نوع وابستگی مقابله شود. یک ملت به این نقطه که رسید دیگر هیچ مشکلی ندارد. رهبری عنوان کرده‌اند که فرهنگ یک ملت است که می‌تواند آن ملت را پیشرفته، عزیز، توانا، عالم، فناور، نوآور و دارای آبروی جهانی کند. بر این اساس مسئولان باید در هر حوزه‌ای فرهنگ را جزو

گزارش گروه فرهنگ

مقام معظم‌رهبری در مناسبت‌ها و مراسم‌های مختلف بارها و بارها درباره فرهنگ و اهمیت آن سخن گفته‌اند. ایشان به دفعات از مسئولیت قانونی در قبال فرهنگ عمومی کشور صحبت و تأکید کرده‌اند. از ایجاد قرارگاه‌های فرهنگی گفته‌اند و اینکه مسئولان باید در هر حوزه‌ای فرهنگ را جزو

نقشه‌راه را در حوزه فرهنگ مشخص کنند تا ببینیم در کجا ایستاده‌ایم و قرار است به کدام هدف برسیم. تأکیدات رهبر انقلاب باید به‌دست سیاستگذاران و دولتمردان عملیاتی شود که در این مرحله گاهی کم‌توجهی‌هایی نیز دیده می‌شود. اولویت‌هایی که در کجای نظرسنجی از سوسی نمایندگان کمیسیون فرهنگی و آموزش مجلس شورای اسلامی و همچنین مدیران ارشد و میانه فرهنگی پاسخ داده شده است. از نگاه نمایندگان مجلس در حوزه فرهنگ و هنر اولویت‌ها، پرداختن به

فرهنگ عمومی است و از دیگر اولویت‌ها تا ببینیم در کجا ایستاده‌ایم و قرار است به کدام هدف برسیم. تأکیدات رهبر انقلاب باید به‌دست سیاستگذاران و دولتمردان عملیاتی شود. حتی فرهنگ صرفه‌جویی که باید بسترش آماده باشد. در نگاه مدیران تبلیغ فرهنگی می‌تواند بهتر ین راهکار باشد یا مسئله حجاب که به آن اشاره شده است. موضوعی که صریحا جزو اولویت‌های فرهنگی بوده و هست. در این گزارش که به شکل نظرسنجی آمده اولویت‌های فرهنگی عنوان شده است.

حفظ ارزش‌های انقلابی به دور از شعار و هیاهو؛ مدیریت‌های جهادی در این زمینه می‌تواند در پیشرفت و گسترش فرهنگ عمومی کمک کند.

بالا بردن استحکام درونی و بنیه ملی با تأکید بر ایمان، عزت نفس ملی، هوشیاری، امید آفرینی و بیان پیشرفت‌ها و موفقیت‌های ملت ایران.

صدا و سیما و برنامه‌سازی در این سازمان؛ این سازمان می‌تواند در فرهنگ عمومی تأثیر گذار باشد. پرداختن به قومیت‌ها و بهاس دادن به آداب و رسوم آنها باید از اولویت‌ها باشد.

توجه به اقتصاد هنر مسئله جدی است که هر سال با توجه به خلثی که دارد شاهد مشکلات جدی در حوزه فرهنگ و هنر هستیم. حمایت در هنر حرف اول را می‌زند.

افزایش تولیدات فرهنگی و هنری و افزایش تولیدی که رابطه مستقیم با فرهنگسازی دارد و باعث رشد این حوزه می‌شود.

تولید فیلم برای مردم؛ یعنی سینمای اجتماعی دارد از بین می‌رود؛ تنها برخی فیلم‌ها امکان نمایش دارند. این سینما نیاز به حمایت و تقویت دارد.

توجه به فیلمسازان شهرستانی و توجه به اقلیم‌ها؛ یعنی توجه به شهرستان‌ها هم به‌صورت موضوعی و مضمونی و هم نیروی انسانی.

تقویت قرارگاه فرهنگی؛ یعنی وظایف اصلی شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد توجه قرار بگیرد.

من فقط به یک مورد اشاره می‌کنم که تمام اولویت‌ها را در خود جای داده است. مهم‌ترین اولویت فرهنگی باید موضوع انسان و تربیت انسان در حوزه فرهنگ باشد که ما سال‌ها از آن غفلت کرده‌ایم. غفلتی که کرده‌ایم این است که تربیت و تعالی انسان را موضوع اصلی حوزه فرهنگ قرار نداده‌ایم. به واقع موضوع اصلی کشور قرار نداده‌ایم. جمهوری اسلامی آمده بود که انسان طراز تربیت کند. این مهم‌ترین موضوع فرهنگی است که از آن غفلت کرده‌ایم. خیلی مسائل در این غفلت دخیل هستند؛ مثلا نظام آموزشی ما خصوصا در زمینه علوم انسانی یاد زمینه هنر چه کرده‌است؟ اصلاح‌کاری انجام داده‌است؟ در حوزه رسانه با تلویزیون چه کاری انجام شده‌است؟ درباره اینکه یک انسان طراز چه ویژگی‌ای دارد و چگونه باید به این طراز برسد چه کاری انجام شده‌است؟ حضرت امام‌خمینی (ره) می‌فرمایند: آن چیزی که مطرح است پیش انبیا انسان است. انسان مطرح است پیش انبیا؛ چیز دیگر پیش انبیا مطرح نیست. همه‌چیز به‌صورت انسان باید در آید…»

نگاه

تحول آفرینی با رویکرد فرهنگی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نوشت: یکی از نیازهای اساسی دولت، جامعه و ارکان نظام اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی، تحول‌خواهی و تحول آفرینی

است. محمدمهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد

اسلامی تأکید کرد. رهبر معظم انقلاب اسلامی از انتهای سال ۱۳۹۷ کلیدواژه تحول را با تأکیدی خاص و ویژه به ادبیات حکمرانی نظام اسلامی اضافه کرده‌اند که آخرین مورد این سخنرانی نوروز ۱۴۰۲ در حرم مطهر رضوی بود. با توجه به وضعیت کشور و دولت در موقعیت کنونی، در متن زیر به بخشی از یادداشت وزیر ارشاد در زمینه تحول مبتنی بر ظرفیت‌های فرهنگی جامعه ایران، اشاره می‌کنیم.

۱ ایمان: قطب‌نمای تحول

تحول متعالی نیازمند ملازماتی است که مهم‌ترین آن ایمان به خداوند قادر است. به‌سان کشتی که در آب‌های پهناور قرار دارد و هر سویی که می‌بیند شمال یک راه است، جامع بشری نیز در مقابل خود مسیرهای متعددی را جهت تحول می‌بیند که البته بسیاری از اینها نه راه، که بیراهه هستند. قطب‌نمای پیدا کردن درست‌ترین مسیر تحول، ایمان به خداست. دین اسلام و مکتب اهل‌بیت(ع)، گنجینه‌های سرشار را در اختیار ما گذاشته که منبع و سرچشمه تحول است.

۲ فرهنگ: مبدأ تحول

تحولاتی همه‌گیر، پایدار و مؤثر واقع می‌شوند که ریشه در فرهنگ مردم داشته باشند و به ابعاد تأثیرات فرهنگی آن توجه‌شود. در واقع فرهنگ را بستر هر تحول مثبتی در بخش‌های مختلف کشور می‌دانیم. با بی‌توجهی به فرهنگ، تحولات سقیم، کم‌اثر و غیرمفید خواهند بود. فرهنگ ایرانی – اسلامی، واجد ظرفیت‌های عظیمی برای ایجاد تحولات مثبت است. این فرهنگ از دیرباز نشان داده است که چه‌قابلیتی برای همزیستی، انطباق و تحول در خود دارد. در طول تاریخ شکست و پیروزی در نبرد نظامی کم نداشتیم. اما آذهان جمعی ملت ایران غلبه فرهنگ مهاجم بر فرهنگ ایران را به‌خاطر ندارد. دولت مردمی همواره نشان داده است که نگاهی که به حوزه فرهنگ دارد، نگاهی کاملا فرهنگی است و علاوه بر آن، به تأثیرات فرهنگی اقدامات خود توجه دارد. در این مدت تلاش‌هایی در جهت ایجاد تحول در حوزه فرهنگ صورت پذیرفته است. سعی بر آن بوده که ابتکار عمل در حوزه فرهنگ و هنر در دستان هنرمندان توانمند کشورمان باشد. اقتباس و بهره‌گیری از فرهنگ و هنر ملل دیگر برای غلظ و سیمانیت و لازم است، اما دنباله‌روی و تقلید امری غلط و اشتباه است.

فرهنگ و هنر ایران، توانایی‌های گسترده‌ای در جهت تحول صحیح دارد که می‌توان از آنها در حوزه‌های مختلف اعم از اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بهره برد به شرط آنکه با تکیه بر تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های کشور باشد. در این راستا سیاستگذاری کلان جهت پررنگ شدن دغدغه‌های دینی و ملی در تولیدات هنری و سینمایی، تقویت دیپلماسی فرهنگی، رسیدگی به مشکلات اهل فرهنگ و هنر و تلاش برای رونق فعالیت‌های فرهنگی و هنری، اولویت وزارت فرهنگ در یک سال گذشته بوده است.

۳ فرهنگ «ما می توانیم» و اعتماد به داشته‌های خود شخص

جامعه‌ای توانایی پیشرفت و تحول دارد که باور داشته باشد می‌تواند به ظرفیت‌های خویش تکیه کند. این داشته‌ها، آمیخته‌ای از مسائل مادی، معنوی، فرهنگی، تاریخی و اجتماعی است. برخی از کشورها، علی‌الخصوص کشورهای تازه‌تأسیس، فاقد این ظرفیت هستند. به همین خاطر است که با صرف هزینه‌های گزاف به‌ندیمان صاحب افتخارات و دستاوردهای سایر کشورها هستند تا این ضعف خود را جبران کنند. ملت ایران یکی از سردمداران این ظرفیت در بین تمام کشورها و ملت‌هاست. ایران از بلندای تاریخ خود تاکنون، حامل افتخارات و ظرفیت‌های بسیار بزرگ تمدنی، فرهنگی و انسانی بوده است. سر جای خود نشاندن دیکتاتور تا بن دندان مسلحی که به خاک کشورمان چشم طمع داشت و از پشتیبانی شرق و غرب برخوردار بود، از همین سرمایه‌هاست که لازمه اعتمادبنفس و تحول است. فرهنگ شهادت، اهمیت و ارزش خانواده، پایبندی به ارزش‌های دینی و اخلاقی، ایستادگی و مقاومت در برابر بزرگ‌ترین فشارهای اقتصادی خارجی و عدم تسلیم در برابر آنها، از دیگر جلوه‌های اعتمادبنفس ملت ایران است.

۴ مشارکت مردم

تحول در اداره جامعه، بدون مشارکت مردم معنایی ندارد. مردمی‌بودن شعار ظاهری دولت نیست؛ باور دولت است. هر جا مشارکت مردم بوده، ایران پیشرفت کرده است. نظام جمهوری اسلامی ایران دو لنگر و تکیه‌گاه از ابتدای تأسیس خود داشته است؛ ولایت‌فقیه و مردم. این دو تکیه‌گاه بوده‌اند که باعث شده‌اند در بیش از ۴۴سال گذشته، نظام جمهوری اسلامی در برابر بزرگ‌ترین تجاوزات، تهدیدات، فشارها و دشمنی‌ها، نه‌تنها از پای در نیایند، بلکه پیشرفت کند و تبدیل به قدرتی شود که ملجا بسیاری از مظلومان منطقه و جهان باشد. با اتکا به الزامات هشت‌گانه فوق و زیرساخت‌ها و تغییرات فراهم‌شده در ۱۹ ماه گذشته، مدیریت فرهنگی دولت، تحول جدی در ساختار، منابع انسانی، بودجه و مهم‌تر از همه بازسازی انقلابی ساختار فرهنگ و بازار آرای رسانه را تکمیل خواهد کرد. تحولات مثبت در برنامه و بودجه ۱۴۰۲ که با همکاری نزدیک دولت و مجلس محترم ایجاد شد و احکام مهمی که در برنامه هفتم پیش‌بینی شده است، مسیر تحقق کامل این تحولات را ممکن ساخته است. تحول صحیح و در مسیر انقلاب اسلامی بر پایه تمدن درخشان ایرانی – اسلامی برنامه اصلی دولت مردمی است و با تکیه به مردم، رهنمودهای مقام معظم رهبری و تلاش‌های شبانه‌روزی، ساختن ایران قوی نزدیک‌تر از هر زمان دیگری است. در اجرا و تکمیل این تغییرات، هدف و مأموریت مهم عبور از دوره «دولت اسلامی» به «جامعه اسلامی» و «زمینه‌سازی برای تحقق «تمدن نوین اسلامی»، آرمان بزرگ ما خواهد بود.